

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054, Artikelnummer 2016-xx-xx
Utgivare: Rättschef Pär Ödman, Socialstyrelsen

Socialstyrelsens föreskrifter om ändring i föreskrifterna och allmänna råden (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS;

**HSLF-FS
2016:xx**

Utkom från trycket
den xx juli 2016

beslutade den xx 2016.

Socialstyrelsen beslutar att i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS ska det första stycket i de allmänna råden i 6 kap. under rubriken "Planera insatsens genomförande och dokumentera enligt 11 kap. 5 § SoL eller 21 a § LSS" ha följande lydelse.

Allmänna råd

Hur en insats ska genomföras bör dokumenteras i en genomförandeplan som upprättas hos utföraren med hänsyn tagen till den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Planen bör upprättas med utgångspunkt från den beslutande nämndens uppdrag till utföraren. Om uppdraget gäller vård i ett hem för vård eller boende eller stödboende, bör genomförandeplanen även upprättas med utgångspunkt från nämndens vårdplan.

Av genomförandeplanen bör det bl.a. framgå

- vilket eller vilka mål som gäller för insatsen enligt nämndens beslut,
- om insatsen innehåller en eller flera aktiviteter hos utföraren,
- vilket eller vilka mål som gäller för varje aktivitet,
- vem hos utföraren som ansvarar för genomförandet av varje aktivitet,
- när och hur olika aktiviteter ska genomföras,

32. YSS (Yrkesförbundet Sveriges Socialarbetare)

33. AB Vårlljus

34. Attendo

35. Gryning Vård

36. Humana Individ och familj

37. Steget vidare

Avdelningen för regler och behörighet
Ylva Ehn
ylva.ehn@socialstyrelsen.se

Konsekvensutredning - förslag till föreskrifter om ändring i föreskrifterna och allmänna råden (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS

1. Bakgrund

Det finns grundläggande bestämmelser om socialnämndernas skyldighet att dokumentera bl.a. genomförande av beslut om stödinsatser, vård och behandling i 11 kap. 5 och 6 §§ socialtjänstlagen (2001:453), SoL. För genomförande av insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) finns motsvarande bestämmelser i 21 a och b §§ LSS. Av 7 kap. 3 § SoL och 23 a § LSS framgår att dessa bestämmelser i tillämpliga delar även gäller enskild verksamhet. Socialstyrelsen har kompletterat dokumentationsbestämmelserna med verkställighetsföreskrifter och allmänna råd genom Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS.

I 6 kap. SOSFS 2014:5 finns allmänna råd om att utföraren bör dokumentera hur en insats ska genomföras i en genomförandeplan. De allmänna råden har rubriken Planera insatsens genomförande och dokumentera enligt 11 kap. 5 § SoL eller 21 a § LSS och återfinns efter den andra paragrafen i 6 kap. I råden anges att om den insats som ska genomföras är en placering i ett hem för vård eller boende (HVB) bör genomförandeplanen upprättas med vissa utgångspunkter. 6 kap. gäller både om det är en kommun eller en enskild verksamhet som genomför en insats.

Den 1 januari 2016 infördes i SoL en ny placeringsform för barn och unga i åldern 16–20 år – stödboende.¹ Socialstyrelsen har utfärdat föreskrifter och allmänna råd om stödboende, SOSFS 2016:56. Med ett stödboende avses en verksamhet inom socialtjänsten som tar emot enskilda i åldern 16–20 år i ett eget boende med individanpassat stöd.² Även genomförandet av denna insats omfattas av dokumentationsbestämmelserna i 11 kap. 5 § SoL samt SOSFS 2014:5. Det allmänna rådet om genomförandeplan i SOSFS 2014:5 behöver anpassas till att även inkludera denna placeringsform.

¹ 6 kap. 1 § SoL, prop. 2015/16:43 *Stödboende – en placeringsform för barn och unga*

² 3 kap. 1 a § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF

2. Beskrivning av problemet och vad Socialstyrelsen vill uppnå

Som redovisats i bakgrunden följer det av Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2014:5) att genomförandet av en insats bör dokumenteras i en genomförandeplan och att planen bör upprättas med utgångspunkt från den beslutande nämndens uppdrag till utföraren. Detta gäller således även den nya insatsen stödboende. Av det allmänna rådet följer vidare att om uppdraget gäller vård i ett HVB, bör genomförandeplanen även upprättas med utgångspunkt från nämndens vårdplan. Socialstyrelsen anser att den nya placeringsformen stödboende, vid planeringen och dokumentationen av genomförandet, bör ha samma utgångspunkter som vid en placering på ett HVB. Det allmänna rådet behöver därför kompletteras i detta avseende.

3. Alternativa lösningar och effekter om föreskrifterna inte kommer till stånd

Om Socialstyrelsen inte kompletterar det allmänna rådet i SOSFS 2014:5 med stödboende blir det en omotiverad skillnad mellan de två placeringsformerna. I sådant fall bör genomförandeplanen vid en placering på HVB upprättas med utgångspunkt från såväl nämndens uppdrag till utföraren som från vårdplanen medan en genomförandeplan vid placering på stödboende enbart behöver utgå från uppdraget till utföraren. Det finns inga alternativa lösningar för att uppnå att en genomförandeplan upprättas med samma utgångspunkter oavsett placeringsform.

4. Berörda av ändringarna i föreskrifterna

- Barn och unga som får insatsen stödboende
- Samtliga kommuner i Sverige
- Enskilda verksamheter som bedriver verksamhet i form av stödboende
- Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

5. Bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Socialstyrelsen får meddela ytterligare föreskrifter om verkställigheten av SoL och SoF, 8 kap. 5 § SoF. Det aktuella förslaget gäller dock endast allmänna råd.

6. Kostnadsmässiga och andra konsekvenser för kommuner och företag

Att genomförandet av den nya placeringsformen stödboende bör dokumenteras i en genomförandeplan och att planen bör upprättas med utgångspunkt från den beslutande nämndens uppdrag till utföraren, följer redan av Socialstyrelsens allmänna råd. Den föreslagna ändringen innebär att även nämndens vårdplan bör vara utgångspunkt för att dokumentera hur insatsen ska genomföras. Utföraren,

bör alltså se till att den har tillgång till vårdplanen så att den kan vara en utgångspunkt i upprättandet av genomförandeplanen. Denna rekommendation gäller både för kommuner och för enskilda verksamheter som genomför insatsen stödboende. Socialstyrelsen bedömer att detta inte kommer att leda till några stora kostnadsmässiga eller andra konsekvenser för utförare av insatsen stödboende.

Aktiviteten att inhämta vårdplanen kan sägas påverka den administrativa bördan. Socialstyrelsen uppskattar att uppgiften att inhämta vårdplanen inte bör ta längre tid än 30 minuter. Uppgiften behöver ske då genomförandeplanen upprättas första gången, inte vid revideringar av planen. Om det är en föreståndare med socionomexamen som utför arbetsuppgiften kan det innebära en kostnad om ca 175 kr per tillfälle. Kostnaden baseras på lönen för en föreståndare med socionomexamen, som enligt SCB:s lönestatistik 2014 uppgår till 40 600 kr. Med ett påslag för sociala avgifter om 38,14 % (SKLs rekommendation till kommuner för påslag av sociala avgifter) innebär det en månadskostnad om 56 203 kr och en timlön om 351 kr. Kostnaden baseras på att det är föreståndaren som utför arbetsuppgiften, det finns dock ingen sådan rekommendation.

Stödboende är, som framgår ovan, en ny lagreglerad placeringsform. Barn har fram till den 1 januari 2016 inte kunnat placeras på annat sätt än i familjehem eller HVB. Det fanns alltså fram till detta datum inte något företag som bedrev stödboende för åldersgruppen 16–17 år. Den 30 maj 2016 hade IVO erhållit 58 anmälningar av verksamheter i form av stödboende, några tillstånd hade då ännu inte meddelats, men 196 ansökningar om tillstånd att bedriva verksamhet i form av stödboende hade inkommit. Utredningen som föregick införandet av stödboende i SoL gjorde bedömningen att stödboende är en relativt etablerad placeringsform för unga över 18 år, men att begreppet hittills har rymt stor spännvidd vad gäller boendets utformning samt grad av tillsyn och stöd. Enligt en sökning i nationella HVB-registret i november 2013 påträffades ett 70-tal verksamheter för barn och unga som angav att de bedrev stödboende, utslussningsboende eller träningsboende.³

6.1 Särskilda hänsyn till små företag

Bestämmelserna i författningsförslaget syftar till att dokumentera planerandet av genomförandet så att insatsen ges med god kvalitet utifrån nämndens bedömning såsom den framgår av vårdplanen. Rekommendationerna är inte av sådan karaktär att det motiverar att göra en särreglering för små företag som bedriver stödboende.

7. Barnkonsekvensanalys

Förslaget syftar till att genomförandet av placeringen stödboende ska planeras med utgångspunkt från nämndens vårdplan så att barnet eller den unga ska få sina behov tillgodosedda och få påverka genomförandet. Socialstyrelsen bedö-

³ SOU 2014:3 *Boende utanför det egna hemmet – placeringsformer för barn och unga* s. 241 f.

mer att detta kommer att bidra till att barn och unga som placeras i ett stödboende får en insats av god kvalitet.

8. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Möjligheten att placera barn och unga i åldern 16 –20 gäller alla barn och unga som vistas i Sverige. En möjlig målgrupp är ensamkommande barn och unga. Det finns ett EU-direktiv⁴ som berör medlemsstaternas skyldigheter avseende mottagande av asylsökande och direktivet innehåller särskilda regler avseende ensamkommande barn och unga. Socialstyrelsen bedömer att den ändring som nu föreslås överensstämmer med de skyldigheter som framgår av nämnda EU-direktiv.

9. Överväganden enligt 14 kap. 3 § regeringsformen

Förslaget innebär att en genomförandeplan som gäller den nya placeringsformen stödboende inte bara bör upprättas med utgångspunkt från den beslutande nämndens uppdrag utan även med utgångspunkt från vårdplanen för att säkerställa en trygg och säker insats av god kvalitet. Det föreslagna tillägget bedöms påverka den kommunala självstyrelsen i liten utsträckning. Den begränsande inskränkningen av den kommunala självstyrelsen som förslaget innebär går, enligt Socialstyrelsens bedömning, inte utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till syftet med rekommendationen.

10. Ikraftträdande och informationsinsatser

Det är endast fråga om en mindre förändring. Socialstyrelsen bedömer att ändringen vare sig fordrar någon lång ikraftträdandetid eller kräver några särskilda informationsinsatser.

Kontaktpersoner

Ylva Ehn (juridiska frågor)

Tel: 075- 247 3316

ylva.ehn@socialstyrelsen.se

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/33/EU av den 26 juni 2013 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd, främst artikel 24.